

Vastineraportti

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma / Luonnos (nähtävillä 1.3.2024 – 1.4.2024)

Viranomaislausunnot ja -kommentit (OAS / Luonnos)

1. Pohjois-Savon ELY-keskus

Pieksämäen kaupungilla on nähtävillä Ratakadun kaavamuutoksen OAS ja luonnos, jonka tarkoituksena on muuttaa Pieksämäen rautatieaseman ja radan itäpuolella sijaitseva rautatiealue (LR) lähivirkistysalueeksi (VL) ja yleiseksi pysäköintialueeksi. Suunnittelualue käsittää kiinteistön 593-871-12-6.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue kiinnittää huomiota, että selostukseen on jäänyt maininta rautatiealueen muuttamisesta puistoalueeksi (VL), vaikka kaavaluonnoksessa alue on osoitettu lähivirkistysalueeksi (VL). Selostuksessa mainitaan käytettävissä olevana selvityksenä Liikennemeluselvitys (FCG 2010), mutta aineistosta ei käy ilmi, kohdistuuko suunnittelualueelle rata- tai katuliikenteen melua? Em. viitaten tulee esiin kysymys: allittuuko alueella Valtioneuvoston melutason ohjearvot virkistysalueen osalta, jotta alue voidaan osoittaa virkistysalueena? Meluselvityksen tulokset on syytä esittää kaavaselostuksessa.

Kaavaselostuksessa ei ole kuvia alueesta tai alueelle toteutuneesta radan alittavasta jalankulun ja pyöräliikenteen väylästä/tunnelista. Kun alueelle on toteutettu merkittävä pysyvä katosrakenne, olisiko syytä osoittaa jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie -merkintään myös maininta, että kyseessä on katettu tunneli tms. pysyvä rakenne.

Yleisen pysäköintialueen osalta herää kysymys: onko (katoksellinen) pyöräpysäköinti mahdollista huomioida ja osoittaa myös radan itäpuoliselle alueelle esim. kaavamääräyksellä, vaikka asema-alueen länsipuolista aluetta kehitetäänkin parhaillaan. Pyöräpysäköinnin kehittäminen edistää kävelyn ja pyöräilyn houkuttelevuutta.

Alue ei rajaudu maanteihin. Rata-alueiden osalta naapurina/osallisena lausuu Väylävirasto.

Vastine:

Kaavamerkintä lähivirkistysalueesta (VL) muutetaan puistoksi (VP). Selostukseen lisätään ote liikennemeluselvityksestä (FCG,2010). Päivällä melutaso alittaa valtioneuvoston ohjearvon 55dB, kun taas yöllä melutaso on ohjearvon rajalla (ohjearvo yöllä 50dB, keskiäänitaso alueella yöllä 50-55dB). Alueella oleskelu tapahtuu pääsääntöisesti päivällä, joten alueen katsotaan soveltuvan käyttötarkoitukseensa.

Selostukseen lisätään kuvia alueesta ja alueelle toteutuneesta tunnelista. Kaavamerkintöihin täydennetään maininta katosrakenteesta.

Pyöräpysäköinnin paikka osoitetaan alueen tarkentavissa suunnitelmissa.

2. Savonlinnan museo

Pieksämäen kaupunki on pyytänyt Savonlinnan museolta lausuntoa Ratakadun asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arvioitu suunnitelmasta sekä kaavaluonnoksesta. Asemakaavan muutos käsittää kiinteistön 593-871-12-6.

Kaavoitushankkeen tarkoituksena on muuttaa kaavan mukainen rautatiealue (LR) puistoalueeksi (VL), sekä yleiseksi pysäköinti alueeksi (LP). Asemakaavan muutoksen tavoitteena on muuttaa alue lähivirkistysalueeksi, jolle osoitetaan tarvittavat yhteystarpeet. Lisäksi asemakaavan muutokselle osoitetaan lisää yleisiä pysäköintipaikkoja, joilla parannetaan aseman seudun saavutettavuutta.

Keskusta-alueen strategisessa osayleiskaavassa (2016) alue on tiivistyvää keskusta-aluetta, pohjoisosassa on merkittävä saapumisen piste tai maamerkin paikka, ja alueen halki menee tärkeä ja/tai kehitettävä pyöräilyn ja kevyen liikenteen reitti tai yhteystarve. Keskustan eteläosan yleiskaavassa (2012) alue on keskustatoimintojen aluetta ja alueen halki menee kevyenliikenteen reitti. Asemakaavassa (1978) alue on LR-aluetta. Suunnitelma-alueen eteläpuolella on vanha asemarakennus vuodelta 1889, joka on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009 Pieksämäen rautatieläis ympäristöt). Asemarakennuksessa toimii Savon radan museo ja myös sen piha-alueella on rautatiekulttuuria esittelevää esineistöä ja rakennelmia.

Alue olisi viihtyisämpi, jos puistoa jatkaa parkkipaikalle. Parkkipaikkojen tarve on toki ymmärrettävää, mutta vaihtoehtoisia sijainteja lähialueella kannattaa selvittää. Jos parkkipaikka alueelle osoitetaan, tulee alueella kiinnittää huomiota vettä läpäiseviin pinnoitteisiin ja yleiseen viihtyvyyteen esim. istutusten avulla ja olevaa kasvillisuutta säästämällä. Lähivirkistysalueen (ja koko asema-alueen) suunnittelussa kannattaa hyödyntää Museoviraston korjauskorttia aseman puistoista ja pihosta:

https://www.museovirasto.fi/uploads/Tiedotteet_2018/Meista/Julkaisut/aseman-puisto-ja-pihat.pdf. Suomen Rautatiemuseolta voi kysyä löytyykö Pieksämäen asemalta vanhaa puistosuunnitelmaa, jota voisi mahdollisesti hyödyntää puistoalueiden suunnittelussa, ja ilmeisesti näin on jo toimittu.

Suunnitelma-alueella sijaitsee punainen pumppukoppi, joka on inventoinnin mukaan siirretty nykyiselle paikalle 2015-2017 (?) joko Haapakosken asemalta tai kaupungista Pieksänjärven rannalta. Arvioinnin mukaan rakennus on osa VR:n vanhaa rakennuskantaa, jossa on säilynyt valmistusajalta pääosin runko, vuori, ikkuna ja toinen ovi. Vaihdetut rakenneosat on yhdistetty luontevasti vanhaan osaan, mutta toteutettu osin modernia lisärakentamisena. Rakennus on arvioitu kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi ja sillä on rakennushistoriallista arvoa. Rakennuksen säilyttäminen tulee turvata kaavassa, mutta sen siirtämisen toiseen paikkaan vanhalla asema-alueella voi mahdollistaa.

Kaavaselostukseen on hyvä lisätä joitain valokuvia suunnittelualueelta havainnollistamaan nykytilannetta.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta kaavamuutoksesta ei ole huomautettavaa.

Vastine:

Suunnitelma-alueella sijaitsevaa pumppukoppia ei ole suunnitteilla hävittää alueelta. Pumppukopin sijainti määräytyy käyttötarkoituksen mukaan, joten sen säilyttämisen turvaamista kaavassa ei katsota tarpeelliseksi.

Kaavaselostukseen lisätään kuvia alueen nykytilanteesta.

3. Etelä-Savon maakuntaliitto

Asemakaava laaditaan Pieksämäen rautatieaseman itäpuolella sijaitsevalle rautatiealueelle. Kaava-alueen pinta-ala on 7150 m².

Kaavoitushankkeen tarkoituksena on muuttaa kaavan mukainen rautatiealue (LR) puistoalueeksi (VL), sekä yleiseksi pysäköinti alueeksi (LP). Asemakaavan muutoksen tavoitteena on muuttaa alue lähivirkistysalueeksi, jolle osoitetaan tarvittavat yhteystarpeet. Lisäksi asemakaavan muutokselle osoitetaan lisää yleisiä pysäköintipaikkoja, joilla parannetaan aseman seudun saavutettavuutta.

Maakuntakaavan merkinnät

Suunnittelualue sijaitsee Pieksämäen taajama alueella (A 11.1). Kaava-alueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi luokiteltu Pieksämäen puinen vanha asemarakennus (maV 11.645) 1880-luvun lopulta sekä valtakunnallinen maisema-alue Pieksämäen rautatieläisyympäristöt / valtion rautateiden alue (maV 11.556). Alueen länsipuolella kulkee Savonrata (prrr 8.255) ja Matkakeskus Pieksämäki (mk 11.257).

Lausunto

Maakuntaliitolla ei ole huomautettavaa kaavahankkeeseen. Suunnittelualueella on voimassa osayleiskaava eikä maakuntakaava siten ohjaa asemakaavoitusta.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

4. Etelä-Savon ELY-keskus

Suunnittelukohde sijaitsee Pieksämäen keskustaaajamassa ratapiha-alueen itäpuolella aivan vanhan rautatieaseman vieressä. Kaavamuutoksen tarkoituksena on muuttaa kaavan mukainen rautatiealue (LR) lähivirkistysalueeksi (VL) tarvittavine yhteystarpeineen sekä yleiseksi pysäköintialueeksi (LP).

Pieksämäen rautatieympäristöt on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY 2009), jonka vanha asemarakennus piha-alueineen edustaa rakennetun

ympäristön vanhinta kerrostumaa. Myös asemakaavoitusta ohjaavaan yleiskaavaan merkitty RKY-alue rajautuu suoraan suunnittelualueeseen.

ELY-keskuksen lausunto

Lähtökohtaisesti ELY-keskus pitää vanhan rautatieasema-alueen kehittämistä positiivisena asiana. ELY-keskus näkeekin hankkeen mahdollisuutena vahvistaa alueen houkuttelevuutta, kulttuurihistoriallisia arvoja ja kaupunkikuvaa. Pieksämäen status rautateiden risteyspaikkana sekä suunnittelualueen sijainti RKY-alueen yhteydessä edellyttävät kohteen kaavoitukselta tavanomaista yksityiskohtaisempaa alueiden toteuttamisen ohjausta.

Kulttuuriympäristöarvot

Kaavaselostuksen mukaan asemakaavaratkaisun vaikutukset pyritään tunnistamaan ja selvittämään koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan katsoa olevan merkittäviä vaikutuksia. Toisin kuin selostuksessa todetaan, ELY-keskus katsoo, että kaavahankkeella on vaikutusta kulttuuriympäristöön, minkä vuoksi suunnittelualueella tulee kehittää asemapuiston kulttuurihistorialliset arvot huomioiden.

Kaavaan tulee lisätä määräys rautatieläisympäristön kulttuurihistoriallisten arvojen huomioimisesta (rautatieläispuistot). Yleismääräystä museoviranomaisen lausumispyynnöstä tulee muuttaa esim. muotoon ”Museoviranomaiselle on varattava tilaisuus lausunnon antamiseen ennen puisto- tai pysäköintialuetta ~~muuttamista~~ koskevien suunnitelmien hyväksymistä”.

Pieksämäen vanhan rautatieaseman piha-alueelle on laadittu Pieksämäen kaupungin toimesta pihasuunnitelma vuonna 2019. Edellisen kerran alueelle on tehty 1990-luvulla pihasuunnitelma, mutta suunnitelma ei ole toteutunut. Vaikka kaava-alue rajautuu pihasuunnitelman ulkopuolelle, tulee suunnittelualueella tarkastella osana koko asemapuiston kokonaisuutta.

ELY-keskus esittää, että Pieksämäen asemapuiston alueelle laaditaan kokonaisvaltainen piha-, viher- ja istutussuunnitelma, jonka myötä voidaan varmistua siitä, että kaavaratkaisut soveltuvat arvokkaaseen ympäristöön. Asemakaavan yhteydessä hyväksyttävä suunnitelma tulee toimittaa ELYkeskukseen ja Etelä-Savon alueelliseen vastuumuseoon lausuttavaksi ennen hyväksymistä.

Kaavamerkinnot

Viheralueen osalta kyseessä on puistomaiseksi rakennettu alue, joten lähivirkistysalueen (VL) sijaan alueen käyttötarkoitukseksi tulee osoittaa puisto (VP).

Kevyen liikenteen merkintöjä ja niiden selityksiä on tarpeen korjata ja täydentää. Väylät esitetään kaavakartassa ohjeellisina toisin kuin selitysosassa. Lisäksi kaavasta ei käy ilmi, että pp-väylän osalta kyse on maanalaisesta yhteydestä sekä siihen liittyvästä ajoluiskasta (kts. Asemakaavamerkinnot ja -määräykset / Ympäristöministeriö 2003; kohta 5.8 Maanalainen rakentaminen).

Yhteenveto

ELY-keskus esittää, että kaavaratkaisua tarkasteltaisiin asemapuiston kokonaisuuden näkökulmasta ja tutkittaisiin vielä vaihtoehtoja sijoituspaikkaa pysäköintialueelle; radan itäpuolellehan ei tiettävästi kohdistu rakentamispaineita eikä voimassa oleva asemakaava ole toteutunut kaikin osin (esim. Ratakatu Hansantien risteyksestä etelään). Vähintäänkin pysäköintialue tulee suunnitella

siten, että se sopeutuisi arvokkaaseen ympäristöön heikentämättä sen arvoja. Alkuperäiseen puistosuunnitelmaan perustuva ja kulttuurihistorialliset arvot huomioiva suunnittelu edistäisi myös kaupungin kulttuuriperintö- ja kulttuuriympäristökasvatustyötä.

Vastine:

Selostuksen kulttuuriympäristöä koskevaa osiota korjataan ja täydennetään.

Kaavaluonnoksen yleismääräystä muutetaan kaavaehdotukseen muotoon:

”Museoviranomaiselle on varattava tilaisuus lausunnon antamiseen ennen puisto- tai pysäköintialuetta koskevien suunnitelmien hyväksymistä”

Kaavaehdotukseen lisätään seuraava yleismääräys koskien rautatieläisympäristön kulttuurihistoriallisia arvoja:

”Alueen tarkemmissa suunnitelmissa tulee ottaa huomioon rautatieläisympäristön kulttuurihistorialliset arvot”

Kaupunginpuutarhuri on yhteydessä alueen piha-, viher- ja istutussuunnitelman osalta ELY-keskukseen ja alueelliseen vastuumuseoon (Savonlinnan museo). Piha-, viher- ja istutussuunnitelmat eivät toteudu asemakaavan yhteyteen.

Kaavanluonnoksen lähivirkistysalue (VL) muutetaan kaavaehdotukseen puistoksi (VP).

Osallisten mielipiteet (OAS/Luonnos)

Savon Voima Oyj

Savon Voima Oyj kiittää lausuntopyynnöstä ja mahdollisuudesta lausua vireillä olevaan kaavamutokseen. Muutoksen tarkoituksena on muuttaa rautatiealue (LR) puistoalueeksi (VL), sekä yleiseksi pysäköinti alueeksi (LP). Lisäksi asemakaavan muutokselle osoitetaan lisää yleisiä pysäköintipaikkoja, joilla parannetaan aseman seudun saavutettavuutta.

Savon Voima Oyj:n kaukolämpö ja sähköntuotanto liiketoiminta tuo esille, että kaavaalueelle sijoittuu kaukolämpöverkkoja, jotka esitetään merkittäväksi kaavaan. Tällä tavoin luodaan verkostolle pysyvyyttä ja lisätään tietoisuutta yhdyskuntatekniikan sijainnista. Liitteenä olevassa karttakuvassa on merkittynä alueella sijaitsevat Kaukolämpöputket.

Vastine:

Kaavamerkintöjä on täydennetty lausunnon perusteella.

Telia Company

Suunnitelma-alueella on Telian infraa. Työstä ei saa aiheutua sille vahinkoa, eikä sen päälle saa asentaa mitään.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Savon radan museon perinnekerho

Toivoisimme, että Ratakadun asemakaavan muutoksessa kiinnitettäisiin huomiota alueella olevaan kaupungin omistamaan muistomerkkihöyryveturiin.

Olisiko mahdollista, että muistomerkkihöyryveturille voisi varata paikan jossa se olisi nykyistä näkyvämmiin esillä? Esimerkiksi Savon radan museon ja asematunnelin väliselle alueelle sijoitettuna se täydentäisi hyvin museoalueen kokonaisuutta.

Jossain vaiheessa voi myös tulla ajankohtaiseksi rakentaa muistomerkkihöyryveturille katos jotta se olisi paremmin säältä suojassa. Eli olisi hyvä jos veturin sijaintipaikalle ei tulisi mitään sellaista kaavamerkintää joka mahdollisesti estäisi katoksen rakentamisen

Vastine:

Kaavaehdotukseen lisätään seuraava yleismääräys koskien muistomerkkihöyryveturin paikkaa:

”Alueen tarkemmissa pihasuunnitelmissa tulee varata paikka muistomerkkihöyryveturin sijoittamiselle.”